

PRESSITEADE nr 104/26

Luxembourg, 16. juuli 2026

Euroopa Kohtu otsus liidetud kohtuasjades C-258/23 | Imagens Médicas Integradas, C-259/23 | Synlabhealth II ja C-260/23 | SIBS – Sociedade Gestora de Participações Sociais jt

Konkurentsiasutuse kontrollid: liidu õigusega ei ole vastuolus see, kui uurimise all olevate ettevõtjate töötajate ja juhtide vahel vahetatud tööalaseid e-kirju võetakse ära ilma kohtu eelneva loata

Riigisiseses õiguses peab siiski olema ette nähtud konkurentsiasutuse volituste range raamistik ning kohased ja piisavad tagatised kuritarvituste ja omavoli vastu, nagu tõhus hilisem kohtulik kontroll

Portugali konkurentsiasutus võttis konkurentsivastase tegevuse uurimise käigus uurimise all olevate äriühingute ruumides ära nende äriühingute töötajate vahel vahetatud e-kirju. Äriühingud vaidlustasid e-kirjade äravõtmise, leides, et selleks oleks pidanud olema eeluurimiskohtuniku, mitte prokuratuuri luba. Kohtuasju menetlev Portugali kohus pöördus Euroopa Kohtu poole.

Euroopa Kohus leidis, et e-kirjade äravõtmine ei piira mitte ainult õigust era- ja perekonnaelu puutumatusel, vaid ka õigust isikuandmete kaitsele. Piirangud näivad siiski olevat õigustatud üldist huvi pakkuva eesmärgiga säilitada moonutamata konkurents. Samuti näivad piirangud olevat proportsionaalsed. Sellest tuleneb, et **liidu õigusega ei ole põhimõtteliselt vastuolus** liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt liikmesriigi konkurentsiasutus **võtab konkurentsiniormide väidetava rikkumise uurimise käigus kutsetegevuse või äriruumides ära e-kirju**, mille sisu on seotud kontrolli esemega, **ilma et tal oleks selleks kohtu eelnev luba**.

Kui kohus ei ole eelnevat luba andnud, peab dokumentide äravõtmine olema siiski **õiguslikult reguleeritud, rangelt piiratud ja alluma hilisemale täielikule kohtulikule kontrollile**. Lisaks, kui dokumentide äravõtmine toimub mobiiltelefonidest, arvutitest või muudest andmekandjatest, mida kasutatakse nii isiklikel kui ka kutsetegevusega seotud eesmärkidel, **võib neis sisalduvatele andmetele juurdepääs kujutada endast kõnealuste põhiõiguste rasket või lausa erakordselt rasket riivet**. Sellisel juhul **peab juurdepääs nendele andmetele olema allutatud kohtu või sõltumatu haldusasutuse eelnevale kontrollile**.

Portugali ametiasutused võtsid konkurentsioiguse rikkumisi puudutava uurimise¹ käigus ära äridokumente, mis pärinesid uurimise all olevate äriühingute töötajate ja juhtide vahel vahetatud e-kirjadest. Äriühingud vaidlesid sellele vastu, väites, et rikutud on nende õigust edastatavate sõnumite saladusele² ning et sellist äravõtmist võib lubada eeluurimiskohtunik, mitte prokuratuur.

Kohtuasju menetlev Portugali kohus küsis Euroopa Kohtult sisuliselt, kas prokuratuuri antud loast piisab.

Kõigepealt leidis Euroopa Kohus, et **tööalased e-kirjad**, mida vahetatakse ettevõtja töötajate ja juhtide vahel ettevõtja e-posti teel, **on hõlmatud edastatavate sõnumitega, mis on kaitstud õigusega era- ja perekonnaelu austamisele**. Asjaolu, et e-kirja võib selle vormi või sisu põhjal kvalifitseerida „tööalaseks“, ei võimalda jätta seda kõnealusest kaitsest ilma.

Seejärel rõhutas Euroopa Kohus, et asjaomaste dokumentide äravõtmine Portugali konkurentsiasutuse poolt

võib puudutada mitte ainult õigust sõnumite saladusele, vaid ka õigust isikuandmete kaitsele³. Sellega seoses märkis ta, et e-kirjade äravõtmine äriruumides toimuvate kontrollide käigus kujutab endast selgelt nende õiguste **kasutamise piirangut**.

Euroopa Kohus tuletas meelde, et sellised piirangud võivad olla siiski lubatud, kui need on ette nähtud seadusega, arvestavad asjaomaste õiguste olemust, vastavad üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele ja on proportsionaalsed.

Euroopa Kohus leidis, et **need tingimused näivad olevat käsitletaval juhul täidetud**. Ta märkis eelkõige, et ametiasutustel **ei ole piiramatut ja üldist juurdepääsu** e-kirjade ja e-postide sisule ning nendes sõnumites sisalduvaid **andmeid ei saa kasutada muul eesmärgil kui uurimise esemeks oleva konkurentsivastase tegevuse tuvastamiseks**, mistõttu näib, et arvestatud on õiguste olemust. Ta tõdes, et **moonutamata konkurentsi tagamine on Euroopa Liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuv eesmärk**.

Meetme proportsionaalsusega seoses leidis Euroopa Kohus samuti, et selle **eesmärgi** olulisus **võib õigustada kõnealuste õiguste riivet ning ükski muu vahend**, mis oleks sama tõhus ja neid õigusi vähem riivaks, ei ole **rahuldav alternatiiv**. Käsitletavate õiguste kasutamise piirangu proportsionaalsuse, täpsemalt selle **raskuse** kohta, mis tuleneb asjaolust, et äravõtmine toimus ilma kohtu eelneva loata, märkis Euroopa Kohus, **et sellise äravõtmise suhtes on üldjuhul kehtestatud menetluslikud tagatised**, mille eesmärk on eelkõige tagada andmete turvalisus, terviklikkus ja konfidentsiaalsus. Lisaks **ei nõua** konkurentsireeglite rakendamist käsitlevad **liidu õigusnormid** äriruumides kontrolli läbiviimiseks **kohtu eelnevat luba**.

Euroopa Kohus rõhutas siiski, et **kui puudub kohtu eelnev luba**, nõuab üksikisikute kaitse kuritarvituste ja omavoli vastu **asjaomaste meetmete õiguslikku raamistikku ja ranget piiritletust** ning tagatisi, mis seisnevad **täielikus hilisemas kohtulikus kontrollis**. Euroopa Kohus lisas, et käsitletavatel juhtudel andis kontrollideks ja äravõtmisteks loa Portugali prokuratuur, mis on sõltumatu õigusasutus. Tema antud luba aitab kaasa liikmesriigi konkurentsiasutuse läbiviidavate kontrollide ja äravõtmiste rängele õiguslikule piiritlemisele, eelkõige kontrolli otstarbekuse, kestuse ja esemelse ulatuse kindlakstegemise osas.

Lõpuks tegi Euroopa Kohus ühe reservatsiooni: ei saa välistada, et andmekandjad, millel kõnealuseid e-kirju hoiti ja millele inspektorid said juurde pääseda, hõlmasid **mobiiltelefone, arvuteid või muid andmekandjaid, mis kuulusid** uurimise all olevate **ettevõtjate juhtidele ja töötajatele**. Kuna selliseid seadmeid võidakse kasutada ühtlasi isiklikel ja tööalastel või kutsetegevusega seotud eesmärkidel, võib **juurdepääs neis hoitavatele andmetele kaasa tuua kõnealuste põhiõiguste raske või lausa erakordselt raske riive**, kuna juurdepääs sellisele andmekogumile võib võimaldada teha väga täpseid järeldusi andmesubjekti eraelu kohta. Kui see on nii, **peab juurdepääsu nendele andmetele eelnevalt kontrollima kohus või sõltumatu haldusasutus**, kellel on kõik volitused ja kõik vajalikud tagatised, et kindlustada erinevate asjaomaste õigustatud huvide ja õiguste ühitamine.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teiste liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

[Kohtuotsuse terviktekst ja kokkuvõte, juhul kui see koostatakse](#), on CURIA veebisaidil alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Stefaan Van der Jeught, ☎ (+352) 4303 2170 / 3046.

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)” kaudu ☎ (+32) 2 2964106.

Hoiame ühendust!

1 Täpsemalt puudutasid uurimised vastavalt potentsiaalset ettevõtjatevahelist kooskõlastatud tegevust, mis tõi kaasa hinnatõusu teleradioloogiateenuste osutamisel riiklikku tervishoiuteenistusse kuuluvatele haiglatele (kohtuasi C-258/23), potentsiaalset keelatud kokkulepet Portugali tervishoiuasutustelt nõutavate COVID-19 testide hindade kohta (kohtuasi C-259/23) ja kahtlust turgu valitseva seisundi kuritarvitamise kohta maksete töötlemise valdkonnas (kohtuasi C-260/23).

2 Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 7, mille kohaselt „Igaühel on õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu, kodu ja edastatavate sõnumite saladust.”

3 Need on kaitstud põhiõiguste harta artikliga 8.